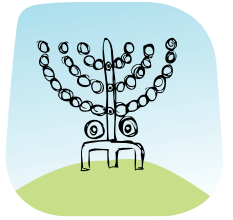

**מכון
שיטים**

ארכיון החגים הקיבוצי

מכון שיטים גאה להציג

מסכת חג ליום העצמאות

70 שנה למדינת ישראל

אתר שיטים
www.chagim.org.il

מכון שיטים | קיבוץ בית השיטה 1080100 | טלפון 04-6536344 | פקס 04-6532683 | דוא"ל machon@chagim.org.il | ע"ר 58-0459212 | פייסבוק מכון שיטים

מבוא

בערב יום העצמאות נתכנס יחד, כל בני המשפחה/הקהילה, ונחגוג את חגה של מדינת ישראל. את השולחן יכסו ויעטרו מפות, פרחים וכלים בצבעי תכלת-לבן, וכן שבעה נרות המייצגים את המנורה - סמל המדינה. כל נר יודלק לכבוד אחד מן הרעיונות המלווים את המדינה בדרכה.

שבעה מיני מאכלים יונחו על השולחן בכלים מיוחדים: יין, חלה בצורת מגן דוד, דבש, מים, זיתים, תפוזים, פירות העונה.

« אנחנו מזמינים את משתתפי הערב לספר סיפורים משלהם (סיפורי עליה, התיישבות וכדומה) המתאימים לתוכנו של הערב.

« אפשר להביא חפצים הנשמרים במשפחה, להניח על השולחן ולספר את סיפורם במהלך הערב.

פתיחת הטקסט

נמזוג כוס ראשונה ונאמר: נתקדש לחוג את יום העצמאות, זמן-חירותנו, מועד חידוש קוממיות עמנו במולדתנו. זה היום קיווינו לו - נגילה ונשמחה בו. בליל זה נספר יחדיו על מסכת הכיסופים, העליה, ובנין הארץ, המאבק הנמשך לעצמאות והתקווה לשלום.

כידוש: ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

הנה מה טוב ומה נעים

מילים: תהילים קל"ג. לחן: ידידיה אדמון

הינה מה טוב ומה נעים

שבת אחים גם יחד.

נר ראשון - נר לכיסופי הגאולה

נדליק אור ראשון במנורת העצמאות ונזכור את כיסופי עמנו לארץ ציון וירושלים בכל שנות גלותנו. נטבול לחם בדבש לכבוד ארצנו 'ארץ זבת חלב ודבש' ונברך: המוציא לחם מן הארץ.

ממגילת העצמאות

לאחר שהגלה העם מארצו בְּכַח הַזְרוּעַ שֶׁמֶר לָהּ אֲמוּנִים בְּכָל אַרְצוֹת פְּזוּרֵיוֹ, וְלֹא חָדַל מִתְפִּילָה וּמִתְקוּהָ לָשׁוּב לְאַרְצוֹ וּלְחַדֵּשׁ בְּתוֹכָהּ אֶת חֲרוּתוֹ הַמְּדִינִית.

רבי נחמן מברסלב

כָּל מִי שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת יְהוּדִי בְּאֶמֶת חַיֵּב לְסַע לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, וְאִם יֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רְבוֹת צָרִיךְ הוּא לְשַׁבֵּר אֶת הַמְּנִיעוֹת וְלִילֵךְ לְשָׂם, כִּי זֶה עֵקֶר הַנְּצַחֵן בַּמְּלַחְמָה... אִי-אֶפְשָׁר לְבֹא לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל כִּי עִם-עַל-יְדֵי יִסּוּרִים... יֵשׁ שְׂנֵדָמָה לָהֶם שְׂרוּצִים וְנִכְסָפִים מְאֹד לְבֹא לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל- אִם הֵיוּ יְכוּלִים לְסַע לְשָׂם בְּהַרְחָבָה אֲבָל לֹא בְּצַעַר וְדַחַק. וּבְאֶמֶת אֵין זֶה רְצוֹן שְׁלָם. כִּי מִי שְׂרוּצָה לְבֹא בְּאֶמֶת לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לִילֵךְ גַּם בְּרָגֶל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם: "לֵךְ לֵךְ" - לֵךְ דַּוְקָא... כָּל נְסִיעוֹת שְׂאֵנִי נוֹסַע -אֵין אֵנִי נוֹסַע אֶלָּא לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל.

ציון תמתי

מילים: מנחם מנדל דוליזקי. לחן: היימן כהן

ציון תמתי ציון חמדתי
לך נפשי מרחוק הומיה
תשכח ימיני עם אשכחך תמתי
עד תאטר בור קברי עלי פיה.

נר שני - נר לציונות ועליה

נדליק אור שני במנורת העצמאות לכבוד אימהותינו ואבותינו מגשימי הציונות בראשיתה, שקמו ועזבו את ארצם ואת מולדתם ואת בית הוריהם ובאו לכונן מחדש את המולדת החדשה ישנה. נר לכבוד העולים בכל הזמנים: עליה ראשונה ושניה והבאות אחריו, העולים מצפון ודרום ומזרח ומערב אשר נקלטו בארץ, בנו אותה והקימו יחדיו את המדינה.

נלגום ממיץ התפוזים לכבוד פירות הארץ, פירות הזהב.

מסיפורו של שלום ביטון ממושב תדהר בנגב

איך שמעתי שעולים לארץ ישראל? היו הרבה שמועות. ככה שרופים שמענו על ארץ ישראל, ושאלנו: "ריבנו של עולם, מתי נעלה?" היינו שרופים על ארץ ישראל, שרופים על ירושלים. הכל ארץ קדושה, ומי שיבוא לארץ ישראל הוא אדם קדוש. אחד מן המשפחה הלך לירושלים, יכול להיות ברגל מכפר לכפר, כשחזר כל הכפר התאסף לראות טוב את הבגדים שלו, שבא מירושלים, היה בצפת וטבריה. הוא מספר לנו ואנחנו מתגעגעים... אמרו, מי שרוצה יזכה לבוא לירושלים. אז באה הידיעה ושאלו "אתה מוכן?" מכרנו את כל מה שהיה במהירות ועלינו, זה היה ב-1952.

ישעיהו ס'

שאי סביב עיניך וראי - כולם נקבצו ובאו לך. בניך מרחוק יבואו-ובנותיך על צד תאמנה. אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך. מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהן. כי לי איים יקוו ואוניות תרשיש בראשונה להביא בניך מרחוק.

בנימין זאב הרצל/ אלטנוילנד

הרעיון - רעיון ישן הוא, הלא הוא: תקומת מדינת היהודים. ארץ ישראל היא ארץ אבותינו אשר לא נשכחה לעולם. לזכרה יחרד לב עמנו ולשמעה יבואו רבים. כל איש מכם נושא עמו מעט מארץ הבחירה. על-כן האמן אאמין, כי יקום דור יהודים חדש ונפלא מן הארץ. המכבים יקומו לתחייה. אני חוזר על דברי הראשון: היהודים אשר ירצו, ישיגו את מדינתם. הגיעה השעה כי נהיה חופשיים על אדמתנו. אם תירצו אין זו אגדה.

🎵 ארץ ישראל שלי

מילים ולחן: דתיה בן דור

ארץ ישראל שלי יפה וגם פורחת מי בנה ומי נטע? כולנו ביחד!	ארץ ישראל שלי יפה וגם פורחת מי בנה ומי נטע? כולנו ביחד!	ארץ ישראל שלי יפה וגם פורחת מי בנה ומי נטע? כולנו ביחד!
אני סללתי כביש בארץ ישראל - אז יש לנו ארץ, ויש לנו בית, ויש לנו עץ,	אני סללתי כביש בארץ ישראל - אז יש לנו ארץ, ויש לנו בית, ויש לנו עץ,	אני בניתי בית בארץ ישראל אז יש לנו ארץ ויש לנו בית בארץ ישראל.
ארץ ישראל שלי יפה וגם פורחת מי בנה ומי נטע? כולנו ביחד!	ארץ ישראל שלי יפה וגם פורחת מי בנה ומי נטע? כולנו ביחד!	ארץ ישראל שלי יפה וגם פורחת מי בנה ומי נטע? כולנו ביחד!
אני חיברתי שיר בארץ ישראל - אז יש לנו ארץ, ויש לנו בית, ויש לנו עץ, ויש לנו כביש, ויש לנו גשר, ויש לנו שיר על ארץ ישראל.	אני חיברתי שיר בארץ ישראל - אז יש לנו ארץ, ויש לנו בית, ויש לנו עץ, ויש לנו כביש, ויש לנו גשר, ויש לנו שיר על ארץ ישראל.	אני נטעתי עץ בארץ ישראל - אז יש לנו ארץ, ויש לנו בית, ויש לנו עץ בארץ ישראל.

🎵 שיר השירה

מילים: ע. מוהר, לחן: עממי

עם נוצר וארץ קמה ושפה אשר נדמה שוב התחילה מתעוררת ומדברת ומדברת מסביב יהום הסער רב הקושי והצער אבל יש על מה לשמוח יש עוד אומץ יש עוד כוח.	ועכשיו עוברים אנחנו לא שקטנו ולא נחנו לא ימשיכו בלעדינו זוהי הרפתקת חיינו. מגטאות ומחנות הגחנו אל הביצות ואל הישימון הלכנו מקצות ערב מרוסיה ופולניה הדלקנו אור גם בדימונה גם בדגניה. ומכול הגלויות ועם כל הבעיות	בלשונות רבות מספור דיברנו זזה את זה כמעט בכלל שלא הכרנו ומקומות רבים מאוד עזבנו ורק מקום אחד רצינו ואהבנו ומקומות רבים מאוד עזבנו ואל הארץ אל הארץ באנו. ונמשכת השירה מן המאה שעברה רחוקים כבר היוצאים איכרים וחלוצים שעמלו עבדו בפרך בלי לראות את סוף הדרך
--	--	--

נר שלישי - נר למאבק

נדליק אור שלישי במנורת העצמאות ונזכור את המאבק על הארץ, את המלחמה הנמשכת עליה ואת הנופלים בדרך. נדליק אור לכבוד חיילי המחתרות וחיילי צבא ההגנה לישראל שלחמו ולוחמים להגנתה בימים של לקראת מדינה ובכל שנותיה מאז ועד היום.

נרים כוס שניה לכבוד חיילי צבא ההגנה לישראל ונישא תפילה לשובם של השבויים והנעדרים הביתה.

מנאומו של יצחק רבין על הר הצופים, לאחר מלחמת ששת הימים, 1967

צבא זה מהעם בא ואל העם חוזר. גילויים אלה ראשיתם ברוח וסופם ברוח. התעלותם של לוחמינו לא בזכות הברזל באה, אלא בזכות התודעה של שליחות עליונה, הכרה בצדקת ענייננו, של אהבה עמוקה למולדת ושל הכרת התפקיד הקשה שהוטל עליהם - להבטיח קיום האומה במולדתה. לקיים - ואפילו יהיה זה במחיר חייהם, את זכותו של עם ישראל לחיות את חייו במדינתו, חופשי, עצמאי, בשלום ובשלוה.

אין לי ארץ אחרת

מלים: אהוד מנור, לחן: קורין אלאל

אין לי ארץ אחרת עד שתחדש ימיה עד שתפקח את עיניה	אין לי ארץ אחרת גם אם אדמתי בוערת רק מילה בעברית חודרת אל עורקיי, אל נשמתי בגוף כואב, בלב רעב כאן הוא ביתי	אין לי ארץ אחרת גם אם אדמתי בוערת רק מילה בעברית חודרת אל עורקיי, אל נשמתי בגוף כואב, בלב רעב כאן הוא ביתי
אין לי ארץ אחרת גם אם אדמתי בוערת רק מילה בעברית חודרת אל עורקיי, אל נשמתי בגוף כואב, בלב רעב כאן הוא ביתי	לא אשתוק, כי ארצי שינתה את פניה לא אוותר לה, אזכיר לה, ואשיר כאן באוזניה עד שתפקח את עיניה	לא אשתוק, כי ארצי שינתה את פניה לא אוותר לה, אזכיר לה, ואשיר כאן באוזניה עד שתפקח את עיניה
בגוף כואב, בלב רעב כאן הוא ביתי	בגוף כואב, בלב רעב כאן הוא ביתי	בגוף כואב, בלב רעב כאן הוא ביתי

נר רביעי - נר למדינה

נדליק אור רביעי במנורת העצמאות לכבוד מדינת ישראל שקמה והיתה ב-ה' באייר התש"ח ועדיין מתלבטת ושואלת, מחפשת דרך ומקווה. מי ייתן ותהא מדינתנו ראויה לחלום הדורות, חברה שהצדק שורר בין כל רבדיה וגוניה.

נרים כוס שלישית לכבוד מדינת ישראל ביום חגה.

ממגילת העצמאות

מְדִינַת יִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה פְּתוּחָה לְעַלְיָה יְהוּדִית וְלְקְבוּץ גְּלוּיֹת; תִּשְׁקָד עַל פְּתוּחַ הָאָרֶץ לְטוֹבַת כָּל תּוֹשְׁבֶיהָ; תִּהְיֶה מְשֻׁתָּה עַל יְסוּדוֹת הַחֲרוּת, הַצִּדָק וְהַשְּׁלוֹם לְאֹרֶץ חַזוֹנִים שֶׁל נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל; תִּקְיָם שְׁוִיּוֹן זְכוּיֹת חֲבָרְתֵי וּמְדִינֵי גְמוּר לְכָל אֲזַרְחֵיהָ בְּלִי הַבְּדָל דָּת, גִּזְע וּמִין; תִּבְטְיִים חֹפְטֵי דָת, מְצַפּוֹן, לְשׁוֹן, חֲנוּךְ וְתִרְבוּת [...]]

כיצד נולד דגלנו הלאומי/ דוד וולפסון

באתי לבאזל (בשווייץ) כדי לעשות את כל ההכנות לקונגרס הציוני הראשון (1897). השאלה הקטנה והקשה שהתעוררה היתה באיזה דגל נקשט את בית הקונגרס? אין לנו דגל! ומחשבה נצנצה בראשי: הרי יש לנו דגל וצבע כחול לבן לו! הטלית בה אנו מתעטפים לתפילה יום יום, בחול ובשבת, בימי המעשה ובימי המועד - לבנה היא ופסי תכלת עוטרים אותה. יהא נא דגלנו לבן עם פסי תכלת... לעיני כל ישראל ולעיני כל העמים צויתי לעשות דגל לבן תכלת ולצייר בו מגן דוד. כך נברא דגלנו הלאומי.

עוד לא תמו כל פלאיך

מילים: יורם טהר לב. לחן: רמי קליינשטיין

עוד לא תמו כל פלאיך	ארצנו הקטנטונת ארצנו היפה
עוד הזמר לו שט	מולדת בלי כותונת מולדת יחפה
עוד ליבי מכה עם ליל ולוחש לו בלאט	קבליני אל שיריך כלה יפיפיה
את לי את האחת, את לי אם ובת	פתחי לי שערייך אבוא במ אודה יה.
את לי את המעט, המעט שנותר.	
נביאה בבגדינו את ריח הכפרים	בצל עצי החורש הרחק מאור חמה
בפעמון ליבינו יכו העדרים	יחדיו נכה פה שורש אל לב האדמה
ישנה דממה רוגעת וקרן אור יפה	אל מעיינות הזוהר אל בארות התום
ולאורה נפסעה ברגל יחפה.	מולדת ללא תואר וצועני יתום.

נר חמישי - נר לבניין הארץ ולשמירה על נופיה

נדליק אור חמישי במנורת העצמאות לישוב הארץ ולבניינה. נטפח את חינה ויופייה ולצידם של הבטון והמלט נדע לשמור גם על נופיה ועל מרבדי גניה.
נטעם מפירות העונה ומן הזיתים, מן המר והמתוק של ארץ ישראל.

התלם הראשון בפתח תקוה/ יהודה ראב (ממייסדי פתח תקוה)

לאחר הגשם רתמנו את השוורים ונצא לחרוש. יצאנו לשדה, מזרחה מרחוב פינסקר של עכשיו. השני היה ר' יהושע שטמפפר, אשר בתפסו במחרשה נתרגש ופרץ בבכי, ויאמר בערך כך: "אשרינו זכינו לכך, היותנו מהלכים אחרי התלם הראשון שחורשת מחרשה יהודית בארץ הנביאים, לאחר שנעדרנו מארץ אבותינו משך הגלות הארוכה. ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה". כולנו נרעדנו לשמע הדברים, וכשעינינו דומעות מהתרגשות ומשמחה, תפשונו חליפות את המחרשה מיד ליד בלהט ובדיקות של יהודים לספר-התורה בהקפות של שמחת-תורה. ככה חזרו ה"הקפות" כמה וכמה פעמים ללא דיבורים נוספים.

הכל פתוח 🎵

מילים ולחן: נעמי שמר

גלשתי בחרמון נפלתי על האף נפגשתי עם המון אנשים נשים וטף, חשבתי לעצמי הכל עוד אפשרי כל עוד אנחנו כאן שרים.	הכל פתוח עוד לא מאוחר מצב הרוח ישתפר מחר זה יתכן, זה אפשרי - כל עוד אנחנו כאן שרים.	ראיתי ת'כנרת צוהלת בטורקיז וגל סגול כהה הריע והתיז, חשבתי לעצמי הכל עוד אפשרי כל עוד אנחנו כאן שרים.
	הייתי בעפולה הייתי באילת ובשמורת החולה מצאתי לי מקלט, חשבתי לעצמי הכל עוד אפשרי כל עוד אנחנו כאן שרים.	ראיתי את הסכר פתוח לרווחה וכל שפעת המים דוהרת בשמחה, חשבתי לעצמי הכל עוד אפשרי כל עוד אנחנו כאן שרים.

נר שישי - נר לתרבות הישראלית ולשפה העברית

נדליק אור שישי במנורת העצמאות לתרבות העברית הנרקמת לאיטה ולשפה העברית שחזרה להיות שפת הדיבור שלנו בארצנו.
נלגום מן המים הזכים לכבודה של השפה העברית והתרבות הישראלית שתהיינה כמים לים מכסים.

האוצר הקדוש - תרבות ישראל/ זאב ז'בוטינסקי

האוצר הקדוש שעליו שמרנו יכול להיות רק דבר שנוצר לפני היות הגלות, דבר שהבאנוהו, שלם ומוכן, אל ארצות פזורינו וגמרנו אומר לשמור עליו מכל משמר. אותו גרעין הייחוד הלאומי שאנו מציירים לעצמנו באורח אינסטינקטיבי בבטאנו את המלה "יהודי" נולד לפני היות הנכר כלומר - בארץ ישראל. על אדמת ארץ ישראל נוצר העם העברי, בה נשמנו את רוחות הארץ, אפף אותנו אווירה, והזין את גופנו הדגן שצמח על אדמתה. אכן, הגרעין האמיתי של ייחודנו הלאומי הוא פרי טהור של ארץ ישראל.

מתוך מאמר של דוד אוחנה ור. ס. ויסטריך

הדיאלוג הישראלי מתרחש בין עובדות העבר לבין הזיכרון המתהווה. כבר לא היסטוריה אחת, אלא פסיפס של זיכרונות וזיכרונות נגד. התודעה המופרטת של הישראליות בונה זהויות נפרדות וזיכרונות נבדלים. ישראל מתבגרת עתה אל עברה ונכתבים בה סיפורים חלופיים. אין זה אות של חולשה והתרופפות, אלא עדות לבגרות ופתיחות המניבות דיאלוג חי בין העבר להווה.

שיר האלף-בית

מילים ולחן: נעמי שמר

אלף-אהל, בית-זה בית	ויוצאות במחול מחניים	צדי-צחוק עד לב שמים
גימל זה גמל גדול,	אלף-בית אלף-בית,	קוף זה קוף וריש זה -
מהי דלת-זהי דלת	אותיות עשרים ושתים	ראש גדול על הכתפיים ילד טוב
שפותחת את הכל.	אלף-בית.	ירושלים
הא- הדס, וו הוא ורד	(אלף-בית-גימל-דלת-הא-וו-	וביחד-בני השש ...
שפרחו לי בחולות,	זין-חית)	מה צריך לבוא עכשיו?
זין-חית שתיהן ביחד	טית זה טוב ויוד זה יופי	איפה שין? ואיפה תו?
זהו זר חבצלות.	כך זה כן ולמד לא,	שין-שלום ותו-תודה
	מם ונון ותן מן ונופת	ונגמרה העבודה.
	קח לך ותן גם לו.	שין-שלום ותו-תודה
	סמך- ספר, עין-עין	ונגמרה העבודה,
	פא-פרפר וגם פשוש,	ד"ש לכל המשפחה
		ולך לך לדרכך.

נר שביעי - נר לשלום

נדליק אור שביעי במנורת העצמאות לשלום, ככתוב:

וכיתתו חרבותם לאתים
וחניתותיהם למזמרות
לא ישא גוי אל גוי חרב
ולא ילמדו עוד מלחמה.
(ישעיהו ב')

נמזוג כוס רביעית, כוס של תפילה ותקווה לשלום עם שכנינו.

ממגילת העצמאות

אָנוּ מוֹשִׁיטִים יָד נְשֻׁלֹם וְשִׁכְנוּת טוֹבָה לְכָל הַמְדִינֹת הַשְּׂכֵנֹת וְעַמֵּיהֶן, וְקוֹרְאִים לָהֶם לְשִׁתּוֹף פְּעֻלָּה וְעִזְרָה הַדְּדִית עִם הָעָם הָעִבְרִי הָעֶצְמָאִי בְּאַרְצוֹ. מְדִינַת יִשְׂרָאֵל מוֹכֵנָה לְתֵרֵם חֵלְקָה בְּמֵאֲמֵץ מְשִׁתָּף לְקַדְמַת הַמְזָרְח הַתִּיכּוֹן כָּלוּ.

תוספת לחזון השלום/ יהודה עמיחי

לא להפסיק אחר כתות החרבות
לאתים, לא להפסיק! להמשיך
לכתת ולעשות כלי נגינה.
מי שירצה לעשות שוב מלחמה
יצטרך לחזור דרך כלי
העבודה.

עושה שלום במרומיו

מתוך הקדיש. לחן: נורית הירש

יעשה שלום יעשה שלום,
שלום עלינו ועל כל ישראל.

ואמרו, אמרו אמן
יעשה שלום יעשה שלום
שלום עלינו ועל כל ישראל

עושה שלום במרומיו
הוא יעשה שלום עלינו
ועל כל ישראל

שיר לשלום

מילים: יענקל'ה רוטבליט, לחן: יאיר רוזנבלום

אל תגידו יום יבוא -
הביאו את היום!
כי לא חלום הוא
ובכל הכיכרות
הריעו רק שלום!
לכן, רק שירו שיר לשלום...

לכן, רק שירו שיר לשלום
אל תלחשו תפילה
מוטב תשירו שיר לשלום
בצעקה גדולה.
תנו לשמש לחדור
מבעד לפרחים.
אל תביטו לאחור,
הניחו להולכים.

שאו עיניים בתקווה,
לא דרך כוונות
שירו שיר לאהבה
ולא למלחמות.

תנו לשמש לעלות
לבוקר להאיר,
הזכה שבתפילות
אותנו לא תחזיר.
מי אשר כבה נרו
ובעפר נטמן,
בכי מר לא יעירו
לא יחזירו לכאן.

איש אותנו לא ישיב
מבור תחתית אפל,
כאן לא יועילו
לא שמחת הניצחון
ולא שירי הלל.

